

Πανελλήνιες 2005 - ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Ιστορία Γενικής Παιδείας

Σαβ. 21.5.05

ΟΜΑΔΑ Α΄

Θέμα Α1

A.1.1.

Α΄ τόμος: σελ. 126: «Αποφασιστικής σημασίας ... πολιτικής ύπαρξης.»
σελ. 250: «τα εθνικά κτήματα ... εκποίηση.»
σελ. 119: Η Αγγλία «προτιμούσε τη μέθοδο ... χώρας μας»
σελ. 128: «Η αγγλική κυβέρνηση ... εξελίξεων.»

A.1.2.

Β΄ τόμος: σελ. 53: ολόκληρη η ενότητα 1.α.: Ο οικονομικός επεκτατισμός και ανταγωνισμός των ευρωπαϊκών Δυνάμεων (προαιρετικά μπορούσε να γίνει και περιληπτική αναφορά στην ενότητα 1.β.: Ο ανταγωνισμός των εξοπλισμών και οι στρατιωτικές αντιζηλίες).

Θέμα Α2

A.2.1.

- 2-δ. (Α΄ τόμος, σελ. 305)
- 4-α (Α΄ τόμος, σελ. 301)
- 5-β. (Β΄ τόμος, σελ. 237)
- 6-γ. (Β΄ τόμος, σελ. 117)

A.2.2.

- α. Διομολογήσεις: Α΄ τόμος, σελ. 119: «Η Γαλλία είχε ... (1535).».
- β. Ανακωχή των Μουδανιών: Β΄ τόμος, σελ. 111 κ΄ 117: «Στις 2 Οκτωβρίου 1922 ... Αν. Θράκη.».
- γ. Ψήφισμα Υποτέλειας: Α΄ τόμος, σελ. 128: «Η αγγλική κυβέρνηση ενθάρρυνε ... εις τον τυχόντα.».

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Β1

Στοιχεία από τις πηγές

Πηγή 1

Δήλωση της Ρωσίας για τον πόλεμο εναντίον της Τουρκίας

- ☞ Είναι φανερή η εχθρική στάση της Τουρκίας απέναντι στη Ρωσία
- ☞ Επιδιώκεται η διάλυση κάθε διπλωματικής σχέσης με τη Ρωσία
- ☞ Η Πύλη δηλώνει ότι δεν αποδέχεται την ισχύ της Συνθήκης του Άκκερμαν η οποία επιβεβαιώνει τις προηγούμενες συνθήκες μεταξύ Ρωσίας -Τουρκίας (Κιουτσούκ – Καϊναρτζή, Βουκουρεστίου, Άκκερμαν): «λέγων ότι ουδέποτε...ως υποχρεωτική δι'εαυτόν...δια να την διαρρήξη»
- ☞ Απώτερος στόχος της Τουρκίας είναι η ανάσχεση της Ρωσικής επεκτατικής πολιτικής και η διπλωματική απομόνωση της Ρωσίας. Ο μεταξύ τους οικονομικός ανταγωνισμός και οι βλέψεις τους σε μία περιοχή ζωτικής σημασίας για τα οικονομικά τους συμφέροντα (Ανατολ Μεσόγειο) ήταν αφορμή για πολλές προστριβές και ένταση στις σχέσεις τους που επιδεινώνονταν με την πάροδο του χρόνου.

Πιστοποιείται η προκλητική και αδιάλλακτη στάση της Οθωμανικής αυτοκρατορίας απέναντι στη Ρωσία καθώς δεν ικανοποιούσε τις Ρωσικές αξιώσεις και διεκδικούσε το εμπορικό μονοπώλιο στην ευρύτερη λεκάνη της Ανατολικής Μεσογείου: «δεν έπαυσε να παραβιάζει αναμφαδόν τας συνθήκας... γνώμην του»

- ☞ Η πειρατεία στα Ρωσικά πλοία και η υφαρπαγή των χρεωδών επιβεβαιώνει την ιμπεριαλιστική διάθεση των Τούρκων που επιστρατεύουν αθέμιτα μέσα για να εδραιώσουν την κυριαρχία τους: «Τα πλοία μας...και τα φορτία των αρπάζονται»
- ☞ Η άμεση ομολογία της Ρωσικής κυβέρνησης καθιστά σαφές ότι το Ρωσικό κράτος επιδιώκει την απρόσκοπτη διενέργεια των εμπορικών δραστηριοτήτων στο χώρο της Ανατολής και τη διασφάλιση της ακεραιότητας των Χριστιανών υπηκόων του όπως επίσης και τη χορήγηση σχετικής αποζημίωσης για τις βιαιοπραγίες των Τούρκων: «Η Ρωσία...προς αποζημίωσιν»

ΠΗΓΗ 2

- ☞ Η προέλαση των Ρωσικών στρατευμάτων στην Ανδριανούπολη επιβεβαιώνει τη διπλωματική και πολιτική ήττα της Τουρκίας της οποίας το κύρος πλήττεται σημαντικά.
 - ☞ Η κίνηση των Ρώσων προβληματίζει τις άλλες δυνάμεις (Αγγλία και Τουρκία) που φοβούνται ενδεχόμενη απομόνωσή τους από τα πολιτικά τεκταινόμενα στα Βαλκάνια και ειδικότερα στο ελληνικό Ζήτημα: «αυτή η προέλαση... όσο και τους Τούρκους»
 - ☞ Η Αγγλία επιδιώκει τη δημιουργία ενός αδύναμου υποτελούς ελληνικού κράτους υπό την προστασία της ως αντίβαρο στην επεκτατική ρωσική εξωτερική πολιτική που θριάμβευε στο παρόν χρονικό διάστημα και αποτελούσε μία σημαντική απειλή: «Για μια στιγμή... πολύ εκτεταμένη»
 - ☞ Οι μετέπειτα διπλωματικές εξελίξεις αποκαλύπτουν την κατοχύρωση των ρωσικών συμφερόντων και τη συγκατάθεση των Δυνάμεων για δημιουργία ενός μικρού αυτόνομου ελληνικού κράτους υπό την εποπτεία των τριών Προστατιδών Δυνάμεων
- Τέλος επιβεβαιώνεται η βαθμιαία παρακμή της Οθωμανικής αυτοκρατορίας που γίνεται πόλος έλξης για την οικονομική διείσδυση των Δυνάμεων και τη μετέπειτα διανομή των εδαφών της

Σχολική αφήγηση

σελ 118 «Η Ρωσία... διαφορών με πόλεμο» (προαιρετικά θα μπορούσε να αναφερθεί το τελεσίγραφο Στρογγάνωφ.)

Σελ 130-131 «Ο σουλτάνος... εσωτερικά της Τουρκίας»

Σελ 129 «Η αγγλική πολιτική... ρωσικών αξιώσεων»

Προαιρετικά σελ 141 ενότητα στ Η εξωτερική πολιτική : απλή αναφορά στο Πρωτόκολλο της 3^{ης} Φεβρουαρίου του 1830.

Θέμα Β2

Οι παρατιθέμενες πηγές αναφέρονται στο Κρητικό Ζήτημα, ένα πρόβλημα που ταλάνιζε τους κρητικούς αλλά και το ελληνικό κράτος, τόσο κατά το 19^ο όσο και κατά τον 20^ο αιώνα.

Το πρόβλημα συνεχίζει να υφίσταται και μετά την ανάληψη της πρωθυπουργίας από έναν κρητικό, τον Ελ. Βενιζέλο. Η στάση του διαφαίνεται στο πρώτο παράθεμα που είναι πρωτογενές, αφού πρόκειται για απόσπασμα από το μήνυμα που απήυθυνε ο Βενιζέλος προς τον κυβερνητικό αντιπρόσωπο στα Χανιά.

Πληροφορίες από την 1^η πηγή:

Όπως λοιπόν προκύπτει από το πρώτο χωρίο, ο Βενιζέλος αποδοκιμάζει τις ενέργειες των Κρητών για ένωσή τους με την Ελλάδα. Είναι μάλιστα χαρακτηριστικό ότι θεωρεί αυτές τις ενέργειες πραξικοπηματικές («δεν εννοεί να αποδεχθή το κρητικός πραξικόπημα»).

Ο Έλληνας πρωθυπουργός προσπαθεί λοιπόν να αποφύγει μια ενδεχόμενη σύγκρουση τόσο με την Τουρκία όσο και με τις Μεγάλες Δυνάμεις («Οι Κρήτες λησμονούν ... Μεγάλων Δυνάμεων») ενώ απόλυτη προτεραιότητα και άμεση προϋπόθεση επίλυσης του προβλήματος θεωρεί τη στρατιωτική συγκρότηση της Ελλάδας («Συντόνως ... συγκρότησιν της χώρας»). Στο τέλος καλεί τους πολιτικούς αρχηγούς της Κρήτης να συναινέσουν στις εντολές του («αξιού όπως ... της Κρήτης»).

Πληροφορίες από την 2^η πηγή:

Το δεύτερο απόσπασμα αναφέρεται στην αρνητική στάση της Αγγλίας απέναντι στο Κρητικό Ζήτημα, στάση η οποία μάλλον επηρέασε και το Βενιζέλο. Βέβαια αυτή προκύπτει από την έκθεση του αυστριακού επιτετραμμένου στην Αθήνα, γι' αυτό πρέπει να ληφθεί υπόψη η μάλλον προκατειλημμένη στάση του απέναντι στην Αγγλία, μια χώρα με την οποία η Αυστρία ήταν πάντα σε αντίπαλα στρατόπεδα.

Στο παράθεμα λοιπόν τονίζεται ιδιαίτερα η σημαντική παρεμβατική, στα ελληνικά πράγματα, πολιτική της Αγγλίας. Απ' ότι φαίνεται η επιρροή αυτή ήταν τόσο μεγάλη που ο Άγγλος πρεσβευτής θεωρούνταν «δεύτερος Πρωθυπουργός της Ελλάδος». Οι θερμές αυτές σχέσεις ψυχραίνονται όμως, και αιτία αποτελεί, σύμφωνα με το χωρίο, η πολιτική των Άγγλων απέναντι στο Κρητικό Ζήτημα. Η «άκαμπτη» όπως χαρακτηρίζεται στάση της Αγγλίας θίγει μάλιστα την εθνική υπερηφάνεια των Ελλήνων («Η στασιμότης ... μεγαλονήσου.»). Παρόλα αυτά, από την αρνητική στάση του Βενιζέλου απέναντι στο Κρητικό Ζήτημα συμπεραίνεται ότι η αγγλική πολιτική συνέχιζε να επηρεάζει κατά πολύ τα ελληνικά πολιτικά πράγματα.

Μάθημα από το σχολικό βιβλίο:

Τεύχος Β'

σελ. 34-35: «Μετά την ανάληψη ... εύκολα να ελέγξουν.»). Στα σημεία που οι πηγές επιβεβαιώνουν την ιστορική αφήγηση συμπληρώνονται παραπομπές στις δύο πηγές.

σελ. 48: «Όσον αφορά ... Στέφανο Δραγούμη.» (προτεινόμενος επίλογος για ολόκληρη την απάντηση)

**Επιμέλεια: Μαρία Κολοβού
Ζωή Λόλα**